

A "belső inváziós" növények kordában tartása

**ami egyszer jó volt, nem kell még egyszer
kitalálni**

Dr. Vadász Csaba
Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóság

Forrás: www.floraofromania.transsilvanica.net

Forrás: calphotos.berke

Mit jelent a „belső inváziós” kifejezés?

Olyan flóraelem, amely az ember természetátalakító tevékenysége előtt is tagja volt a Kárpát-medencei flórának, és meghatározott körülmények között képes nagy kiterjedésű (többé-kevésbé) monodomináns állományokat képezni a potenciális vegetáció többi fajának kiszorítása révén.

A termőhelyi feltételek alapján – és a belső inváziós faj hiányában – fajokban jóval gazdagabb fajegyüttes/társulás lenne jelen.

Inváziós exóták vs. belső inváziósok

Hasonlóság: mindkettő csoport fajai képesek (többé-kevésbé) monodomináns állományokat képezni akkora kiterjedésben, amely az őshonos fajok lokális populációinak jelentős csökkenésével, vagy kipusztulásával járhat együtt.

Különbség: a belső inváziósok hosszabb ideje élnek itt.

Potenciálisan (majdnem) minden faj inváziós:
van/elképzeltető olyan körülmény rendszer,
amelyben a potenciális dominanciája
realizálódhat/realizálódik.

Az ilyen (homogenizáló) körülmény rendszert
leggyakrabban az antropogén hatások alakítják
ki, a tájhasznosítási, terület használati, illetve
akár a természetvédelmi kezelési
tevékenységeken keresztül.

...akkor mi a probléma?

Nincs semmilyen probléma, ha...

...számunkra a biológiai sokféleség nem érték,

...számunkra nem fontos az ökoszisztémák stabilitása,

...számunkra nem fontos az ökoszisztémák produktivitása.

Ha ezek fontosak számunkra, akkor minden olyan jelenség problémás, amely veszélyezteti a biológiai sokféleséget, az ökoszisztémák stabilitását és produktívását.

A nád, a siska nádtippán és a fenyérfű a Peszéradacsi-réteken

Jelen vannak, de nem képeznek nagy kiterjedésű monodomináns állományokat.

Ahol képeztek, ott sikerült megoldást találni a problémára.

Nem vegyszerrel és nem valami újkeletű kezelési rendszerrel sikerült megvalósítani.

Döntsük el, mi a probléma!

Mi az eszköz, és mi a cél?

cél: az „ökoszisztéma szolgáltatások” védelme,
ehhez pedig a fajgazdagság fenntartása szükséges.

Éppen ezért a fajgazdagságot veszélyeztető
tényezők kezelése (felszámolása, kontrollja) nem
cél, hanem eszköz.

Minden, általunk használt eszköz egy rendszer
része. A rendszer hasznosságát kell
maximalizálnunk, nem az egyes eszközökét.

Ha pedig a rendszer összességében biztosítja a
fajgazdag ökoszisztémák fenntartását...

**...az már DIVERZIFIKÁLÓ KEZELÉSI
RENDSZER**

Mitől lesz diverzifikáló egy kezelési rendszer?

Fenológiai szempontból: fenntartja a kompozicionális és strukturális diverzitást (vagy hozzájárul annak kialakulásához)

A rendszer elemeinek szempontjából:

A durván homogenizáló hatású elemek ki vannak iktatva.

A szakmai (mezőgazdasági, természetvédelmi területkezelési) szempontból elfogadható legnagyobb fokú térbeli diverzitásra törekszünk.

A nád és a siska nádtippan terjeszkedésének biztos eszköze...

... a kései kaszálás.

... a gyeppek hasznosításának hiánya.

A fenyérfű terjeszkedésének biztos eszközei...

... a rendszeres túllegeltetés,

... a félig nyílt homoki gyepeken végzett gépi munka.

Ezzel szemben visszaszorításuk megoldható...

... sőt, strukturálisan és kompozicionálisan diverz
gyepek kialakulását/fennmaradását tudjuk
biztosítani:

- extenzív (közepes legelőnyomással végzett)
szarvasmarha legelésre alapozott
gyepgazdálkodással,
- illetve kiegészítő legelőfajok (ló, szamár,
kecske) alkalmazásával.

De egyáltalán nem mindegy, hogy miképpen legeltetünk!

A szarvasmarha legelési preferenciáját nagy mértékben befolyásolja a növény fenofázisa.

Majdnem minden fűfélére igaz, hogy a virágzati tengely megjelenése után nem, vagy csak sokkal kisebb mértékben fogyasztja el a szarvasmarha.

Ezért, ha nádat, siska nádtippant vagy fenyérfüvet kívánunk visszaszorítani, a virágzati tengely megjelenése előtt kell megkezdenünk a legeltetést.

A sarjú (második, harmadik) növedék esetében is a virágzati tengely megjelenése előtt kell elvégezni a legeltetést.

Amennyiben sok az óparlag (viszonylag frissen visszagyepesített/visszagyepesedett korábbi szántó), úgy a kaszáló-sarjulegelő hasznosítási mód kedvezőbb, mint az extenzív legeltetés önmagában.

A lófélék tömegfogyasztók (szemben a szarvasmarhával).

A savanyúfüvek, illetve a nád és a siska náditíppan visszaszorításának nagyon hatékony eszközei.

Az eredmény?

A megfelelő fajösszetételű legelő állatállomány, a megfelelő legelőnyomás mellett (szakszerű rotáció biztosításával) képes kordában tartani a belső inváziós fajokat.

És nem csak az eddig bemutatott fajokat, hanem...

...az inváziós aranyvesszőket

Forrás: www.wildflower.org

...a tövises iglicét

Forrás: gyomnovenyek.hu

...a szürke kákát

...az akácot

Tulajdonképpen mit is csinálunk?

Hasznosítunk.

Úgy, ahogy évszázadokon keresztül- ami egykor jó volt, nem kell újra kitalálni.

Összefoglalás

- A belső inváziós fajok hasonlóképpen veszélyeztethetik az ökoszisztémák fajgazdagságát, mint az exóta fajok
- Szakszerű módon felépítve, a hasznosítási rendszer képes kontroll alatt tartani a belső inváziós fajokat (ugyan úgy, mint számos exóta inváziós növényfajt).

Köszönöm figyelmüket!